

DE TOUWSLAGER DREIGT UIT TE STERVEN

'Enorm zwaar werk, maar wat een mooi vak!'

De familie Steenbergen bestiert één van de laatste touwslagerijen in Nederland. Albert (50) houdt het vak samen met zijn vader Gerrit (84) levend. Zij maken nog altijd touwen op ambachtelijke wijze. "Kunstvezel is dood touw, natuurvezel leeft."

Touwslagerij Steenbergen in Gorssel is een plek die nostalgische gevoelens en kreten van bewondering oproept. Eeuwenoude machines en gereedschappen, houten tollen en strengen vlasgaren, de geur van lijm, teer en natuur touw, het onaangeroerde bureautje van Gerrits opa, zijn bril nog op het tafelblad, alsof hij net vertrokken is. Niet voor niets bezoeken mensen na hun bezoek aan Museum More in Gorssel vaak ook de touwslagerij voor een rondleiding. Complimenten in overvloed krijgen vader Gerrit (84) en zoon Albert (50) Steenbergen dan over "dat prachtige ambacht dat toch niet verloren mag gaan".

GEEN MUSEUM; HARD WERKEN!

"Dat is heel leuk, maar van alleen complimentjes kun je niet leven", zegt Albert, de huidige eigenaar en vierde generatie in het familiebedrijf. Want hoe bezienswaardig de museaal ogende touwslagerij ook mag zijn, er wordt toch vooral hard gewerkt. 's Morgens om halfzeven zit Albert al op de fiets om vanuit zijn woonplaats Apeldoorn naar Gorssel te rijden, óók als het stormt of stortregent.

JONG HET BEDRIJF IN

Op zijn achttiende ging hij bij zijn vader in de touwslagerij werken, hoewel dat eigenlijk niet zijn plan was. "Ik had andere bijbaantjes en deed de lts-houttechniek. Om onder de dienstplicht uit te komen, ging ik tijdelijk bij mijn vader werken. Toen kwam ik erachter dat ik het wel goed kon en er plezier in had." "En dat is belangrijk, want je moet het wel in de vingers hebben. Sommige jongens leren het nooit", vertelt zijn vader Gerrit, die hem het vak bijbracht. Net als zijn zoon ging zijn interesse aanvankelijk uit naar iets anders. "Ik was gek van auto's en werd monteur. Op mijn 21ste ben toch bij mijn vader in de touwslagerij begonnen."

NOG MAAR TWEE OVER

"Destijds waren er honderden touwslagers. Nu zijn er nog twee over: Deetman in Elburg, die zich toespitst op scheepvaart en watersport, en ons familiebedrijf. Wij zijn van oudsher een boerentouwslager. Vroeger maakten we touwen voor koeien die op stal staan en voor hooiwagens of leidsels van paarden. Toen dat steeds minder werd, stapte mijn vader over

op touw voor gymnastiekzalen", vertelt Gerrit.

'MOOI GELUID HÈ!'

Op zijn 62ste ging hij na drie hartinfarcten noodgedwongen met pensioen. "Albert heeft de zaak toen van mij overgenomen. In het begin had ik daar wel moeite mee, omdat ik niet kon afbouwen, maar ineens moest stoppen. Maar nu vind ik het mooi om te zien hoe hij het voortzet." Nog elke morgen komt Gerrit langs om koffie te drinken en wat karweitjes te doen. Trots toont hij een indrukwekkende verslagmachine uit 1920 die ze nog regelmatig gebruiken. "Als hij aanstaat, geeft dat zo'n mooi geluid. Tja, mijn zoon en zijn collega doen de deur dicht omdat het te hard klinkt, maar daarop zeg ik: 'Dit is mooier dan die muziek op jullie radio!'"

AMBACHT BLEEF GELIJK

Zelf heeft Gerrit ook een aantal machines gemaakt, zoals een apparaat om gaatjes in touwladders te maken en machines om touw mee te draaien en op te spoelen. "Het is een uitstervend beroep, dus je kunt er geen kant-en-klare apparatuur voor kopen. Vroeger heb ik het zelfs nog met de hand gedaan. Anderhalf uur lang draaien. Dat was zwaar werk." Toch is het

De dagelijkse leiding is nu in handen van zoon Albert. Hij leerde het ambacht van zijn vader.

'KUNSTSTOF IS DOOD MATERIAAL. ONZE NATUURVEZEL LÉÉFT!'

ambacht in grote lijnen wel hetzelfde gebleven. "Kortgezegd worden de vezels gesponnen tot garen, de garens getwijnd tot strengen en die worden vervolgens geslagen tot een touw", legt Albert uit. Buiten, omzoomd door een nieuwbouwwijk, bevindt zich een 180 meter lange lijnbaan waarop het touw gemaakt wordt. Gerrit

herinnert zich nog goed hoe hij daar bezig was. "Vroeger was dit een uitgestrekt gebied en kon je tot Zutphen kijken", verzucht hij. "En geen sprietje onkruid tussen de tegels. Dat haalde ik weg. Albert heeft het daar te druk voor. Hij is wat zakelijker dan ik. Ik was echt een vakidoot en maakte nog kabelringen of leguanen voor schepen of touwen voor een handvol klanten met boerenschuren. Voor de leukigheid, want ik verdiende er amper aan. Albert heeft die dingen er meteen uit gedaan. Ze kostten veel tijd en brachten weinig op."

POEF VOOR OBAMA

Touwslagerij Steenbergen levert voornamelijk klimnetten en touwladders aan gymnastiekzalen en Defensie. De laatste jaren zijn daar ook kunstenaars, ontwerpers en designuitgevers als Thomas Eyck en Christien Meindertsma bijgekomen. Zij maken designlampen, gordijnen en poefjes van het touw. "In 2009 deden toen nog kroonprins Willem-Alexander en prinses Máxima een Ottoman-poef, ontworpen door Christien Meindertsma, cadeau aan Michelle Obama. Die was geheel uitgevoerd in ons touw. Dat zijn natuurlijk leuke projecten."

'PIJN IN JE HANDEN'

Albert houdt het familiebedrijf bewust kleinschalig. "We willen gespecialiseerd werk blijven doen en dat kan niet op grote schaal, zoals bij industriële touwfabrieken. Klanten willen soms binnen twee weken twintig touwladders hebben. Als je bedenkt dat we er twee op één dag kunnen maken, lukt dat al bijna niet. Het is enorm arbeidsintensief werk: je zit steeds in dezelfde houding, krijgt pijn in je handen, legt twee uur lang knoopjes. Dat kost tijd en energie. Maar het blijft een mooi vak." Gerrit knikt: "In fabrieken gaat het machinaal en werken ze met kunststofvezel. Dat beschouw ik als dood materiaal. Natuurvezel leeft. Je koopt als ambachtelijk touwslager niets in, maar begint met garen en bouwt het op tot één mooi eindproduct. Alles met de hand gemaakt. Dat maakt het zo bijzonder." ■